Чурапчыга күн тахсар!

САҤА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2011 сыл Муус устар 19 күнэ
Оптуорунньук
№54 (10303)

Улууска – СР Президенин сырыыта

КЭСКИЛЛЭЭҔИ ЭРЭ ТҮСТЭЭТЭ

Муус устар 15 күнүгэр Чурапчы улууһугар Саха Республикатын Президенэ Егор Афанасьевич Борисов кэлэн барда. Кини бу сырыытын сүрүн боппуруоһунан 2013 сыллга ытыллыаҕахтаах "Манчаары оонньуулара" буоллулар.

Бастаан Президент объектары көрдө, ветераннары кытта көрүстэ. Улуус дьаһалтатын аактабай саалатыгар 16 чааска буолуохтаах мунньаҕы иннэтэтин кэһэрор, тутуута саҕаланан эрэр стадиоҥҥа ытта. Стадиоҥҥа үлэ хаамыытын тылору көрдөрөр, уруккү диспансер оннун диэки анал площадкаҕа мунньах ыытыллан, сири-уоту, тиэйиллибит матырыйааллары үрдүттэн көрөн туран сүбэлэһии буолла. Манна кини сүрүннээн тутуу үбүлээһиннигэр тохтоон ыйыылары оҥордо уонна бодоротчит СУ – 98 салалтатыгар А.А.Романовка кэккэ соруктары туруорда, сүбэ-ама биэрдэ. Салгыы "Манчаары оонньууларын" тутууларын хаачыыйар уонна һэгиллэк ииники сайдыытыгар улахан суолталаах энергетикаҕа бырайыактары кытта билсиһии буолла. Кини электрическэй ситимнэр директордара А.А.Захаров электроуот ситимин сонардыыта, кыаҕын сайыннарыыта тыл кэтэхтэ. Президент бу бырайыаты интэрэһиргээтэ уонна өссө чочуйарга, үбүн, былаанын чуолкайдыырга этэ.

Киэһэ 17 чаастан "Айылгы" Культура уонна духуобунай сайдыы киинигэр дьон Президенин кытта көрсөөрү тоҕуоруһа муһуннулар. Егор Афанасьевич тута көрсүһүүнү мунньах курдук ыыппакка, истиги кэпсэтии тахсыахтааҕын, кыһалҕалары истэри, туруорсуулары чопчулаары кэлбитин биллэрдэ. Сахабыт Республикатын сайдыытыгар туох үлэ бара турарын кылгастык билиһиннэрэн иһитиннэрии оҥордо. Президент Саха сирин дьоно-сэргэтэ көмүскэллээх, республика социальнай политиката туруктаах, экономиката күүстээх, ычата кэскиллээх буоларыгар Россия салалтатын уонна Ил Түмэн мунньаҕын кытта үлэни сүрүн хайысханан ыйда. Кини өссө Правительствоҕа үлэлииригэр баар хайысхалары сайаапарыыта, кэлтигиэ сыал туруорурарын, эппиэтинэһи түмэрин этэ. Бастакы Президеммит М.Е.Николаев, салгыы В.А.Штыров ытан кэлбит үлэлэрин салҕаһын сайдыы сүрүн суппэ буоларын бэлиэтээтэ. Ол курдук, кини чопчу тохтоон Михаил Ефимович политическай уларыйыылар, рыночнай экономика тоҕ аанӈаан киирэр кэмигэр коруоту мунньарбакка, муҥахсыыпакка күүстээх социальнай политиканы олохтоон, дьонун-сэргэтин көмүскээбитин, саналлыы өйү сайылларыыта кылаата улаханын бэлиэтээтэ. Салгыы талыллыбыт Президент Вячеслав Анатольевич республикаҕа күүстээх экономическай политиканы саҕалаабытыгар тохтоото. Бу үлэ-хамнас билигин кэнэҕэ, былааннаммыт сүдү бырайыактар олоххо киирэн эрэллэрин ыйда.

Ыччат сайдыытыгар болҕомто улаханын иһитиннэрдэ. Билигин кэмнэ норуот кэскилин көмүскээри арыгылааһыны уонна наркоманияны утары бүттүүн туруннуохтаахпытын, манна билигин колүөнэ общество улахан хайдах кэпсэтиитин саҕалаан уопсай хайысхаларга, иэһилигинэ, улууһунан тэриллэн олорорго тиийэ кэлиг, дириг өйдөбүлүнэн сайыннарарга ыйда.

Түмүгэр дойдутун дьон үлэ-хамнас, сырдык санаа ииники күөнүгэр сылдьалларыгар эрэллээҕин, Саха сирэ кэскиллээҕин этэ. Кырдьык, санаан көрдөххө, үтүмэн үлэ оҥоһулла турар, промышленноска улахан хардыылар оҥоһуллуннулар. Экономика уонна социальнай политика хардарыта дьүөрэлээн сайдан иһэллэрэ илэ көстөр. Өссө да үрдүк таһымнаах олох кэлэрэ балай да бириэмэни эрэйдэр, сылтан сыл сайдан иһэрбит, тупсууутун ыйыытыбакка ииниэ диэн баран эппиэтинэстээхтэрин чопчулаата. Салгыы республика экономиката сайдарыгар саҥа суол, хайысха киирэн эрэрин сырдатта. Республикаҕа инвесторлары интэриэһиргэтэр, инникитин бюджети таһынан үп сайдыыга үлэлиирин ситиһэр сыаллаах политика ыытыллан инфраструктура (электрическэй ситимнэр, автомобильнай суол, тимир суол уо.да) олохтонон эрэрин ыйда. Бу хайысхаҕа сыллата үтүмэн үп көрүллэн былааннаммыт үлэ балай да таһымнаахтык барарын билиһиннэрдэ.

Президент үлэр-хамнаска үрдүк эппиэтинэһи, кыһамньылыы ирдээтэ. Эппиэтинэс диэн өйдөбүл норуокка баар буолуохтааҕын этэ. Ол оҕону хайдах иититтэн, дьону кытта иһэрбит күннээҕи олоҕутугар биллэр. Сөптөөх хайысханан туһанайыллан, тэрээбут республикабыт дьоһуннаах суол – иҥ булуукан үүнэн иһэр кэрэхсэбиллээх.

Егор Афанасьевич иннник кылгас тыллаан баран, дириҥ ис хоһоонноохтук дойдутун дьонугар үлэтин - хамнаһын билиһиннэрдэ. Салгыы кэпсэтиигэ ыйытыыларга ыҥырда.

Дьон тус бэйэ кыһалҕаларыттан саҕалаан бүтүн республика, норуот кэскилигэр туһаайыллыбыт боппуруостары биэрдилэр. Саҥа оскуола туруорсууларын чопчу балаһыанньаны билиһиннэрэн бу тутуон диэн эрэннэрбэтэр даҕаны, республикаҕа сыллата саҥа тутуу эрэбэн иһэригэр тохтоон быһаарыы оҥордо.

Биһиги улуус оскуола чааһынан этылгартан чорбойон иһэрбитин ыйда. Чурапчы нэһилиэгэр 32 квартиралаах Хотугу көһөрүллүүгэ кыттыбыттарга анаммыт дьиэ тутуута атахтаммытыгар тохтоон түргэнник быһаарарга соруй туруорда, туохтан бу дьиэ квартираларын сыаната сыллата эбиллэн иһэллэрин билэргэ этта.

Газ кэлиитин тиэмэтигэр ыйытыы киирдэ. Манна Егор Афанасьевич "Президеннир кэмнэр дойдубар күөх төлөнү аҕалыам", – диэн эрэннэрдэ. Ат сүүрүүтүн сөбүлээччилэргэ туһаайан "Манчаары оонньууларыгар" сүүрдэргэ анаан бойобын "кимиэхэ да ситтэрэ илик" сылгытын биэрэрин этэ.

Оҕо спордун сайыннарыыта боппуруос бэриллэн киэҥ кэпсэтиини таһаарда. Манна сайын республика таһымыгар мунньах оҥорорго быһаарыы ылылар. Инвалиттар, чуолаан оҕо саастаахтар, реабилитацияларыгар туһаайыллыбыт ыйытыыга Егор Афанасьевич Республика таһымыгар бу боппуруоска улахан болҕомто уурулан, анал программалар үлэлиэхтээхтэрин тоҕоото. Бу хайысхаҕа үлэ чопчу улуустарынан барыа диэн эрэннэрдэ. Элбэх оҕолоох ыалларга республикаттан көмө оҥоруутугар эбии киирбитин олус сэргээтэ. Бу хайаан да үөрэтиллин көмө бараар буолуохтааҕар, чуолаан оҕону иитэ ылбыт ыалларга, өйөбүл олохтонуоҕар этэ. Хотугу көһөрүллүү кыттыылаахтара мемориал таамаатынньыгын боруонсаная кутарга туруорсубуттарын өйөөтө. "Чурапчылар алдьархайдарын", политическай өйдөбүл киэҥин быһаарда, ыччаппытын иитэр суолтата улаханын ыйда.

Сэрии ветерана И.М.Павлов, үлэ ветерана Б.П.Баишев, культура үйэтигэр В.Д.Пинигина курдук ытык дьоммут Президентин алҕаан, алгыс тыл этэн, дорубуйата чэгиэн буолларыгар, үлэтэ таһаарыылаахтык сайдарыгар баҕаран, чурапчылар барыбыт санаабытын тириэрдилэр.

Президенин кытта кэпсэтии олус истиҥник, сырдык ыраластык барда, мустубут дьон үлэр-хамнаска эрчим эбиннилэр, туһааныылары ылыннылар.

Афанасий ЗАХАРОВ.

Сэргэх дьаһал

БАҺААТАЙДАР КОНКУРСТАРА БУОЛЛА

Оскуола оҕоҕо оҕо өйүгэр-санаатыгар хатанан хаалар кэрэ түгэннэрэ оҕо тэрилтэтин салайааччытын кытта элэ ситимнээх. Баһаатай диэн кимий? Бу оҕолуу дуунһалаах, тэрийэр дьоҕурдаах, эппиэтинэстээх, күнүһү-түүнү аахсыбакка үлэлиир, оскуола иһигэр оҕо хамсааһынын тэрийэр салайааччы буолар.

Республика үрдүнэн оҕо тэрилтэтин салайааччыларыгар аналлаах "Баһаатай" конкурс 1997 сылтан саҕалаан ыытыллар буолбута. Бу күрэх икки сылга биирдэ ыытыллар. Биһиги улуустан бу конкурска бэйэлэрин үлэлэрин көрдөрөн ситиһиилээхтик кыттыбыт баһаатайдарбытынан А.Н.Захарова (Мугудай), А.В.Васильева (Дириҥ), М.Т.Макарова (Дириҥ), Н.Н.Кривошапкина (Одьулуун), М.Д.Бястинова (Чурапчы) буоллулар.

Муус устар 8 күнүгэр Үөрэх Министерствота уонна Саха республикатын оҕо общественнай холбоһуктарын тэрийиитинэн Дьокуускай куорат 2-с №-дээх оскуолатыгар "Баһаатай 2011" конкурс буолан ааста.

Конкурс түмүгүнэн 1-кы миэстэр Туйара Егоровна Никифорова (Амма), 2-с миэстэр Варвара Петровна Божедонова (Чурапчы), 3-с бириистээх миэстэр Алена Павловна Саввинова (Сунтаар) тикситтылар, сыаналаах бириистэринэн наҕараадаланнылар.

Барыта күрэххэ 7 оҕо тэрилтэтин салайааччыта кыттыыны ылла. Алена Павловна Саввинова (Сунтаар), Наталья Александровна Готовцева (Нам), Анна Владимировна Васильева (Ньурба), Сарданы Семеновна Федорова (Хаҥалас), Варвара Петровна Божедонова (Чурапчы), Туйара Егоровна Никифорова (Амма), Евгения Ивановна Феоктистова (Сунтаар).

Хас биирдии кыттааччы бэйэтин туһунан видеопрезентация уонна визитка, КТД ыытыы, педагогическай ситуациялары быһаарыы, оҕо тэрилтэтин үлэтин сырдатыы түһүмэхтэрин ааспыттар.

Визитка кэмигэр Д.П.Коркин аатынан ЧРОСИО "Эдэр коркиннецтар" оҕо тэрилтэтин чилиэннэрэ борт сэргэхтик, сэһэнник көрдөрөн тута көрөөччүлэр биһиргэбиллэрин ыллылар. КТД ыытыыга В.Г.Короленко аатынан Амма орто оскуолатыттан оҕо тэрилтэтин салайааччыта Т.Е.Никифорова олус интэриэһинэй дьаһалы кытта. Ону таһынан дьүүллүүр сүбэ В.П.Божедонова, А.П.Саввинова дьарыктарын биһирээтилэр. Педагогическай ситуациялары кыттыылааччылар бары биирдэ оннооон көрдөрдүлэр, ол кэнниттэн биирдиилээн уустук ситуациялары быһаардылар. Бу түһүмэххэ бары да идэлэрин сөбүгүр, оҕо психологиятын билиилэрин көрдөрдүлэр. Бүтэһик түһүмэххэ оҕо тэрилтэтэ оскуолаҕа тоһо биллэр-көстөр үлэлээҕин, үөрэтэр-иитэр система үлэтиттэн туспа суоллаах буоларын, ону таһынан туох үгэстээхтэрин, анал дьаһаллаахтарын, оҕолор тоһо сөбүлээн сылдьалларын, ханнык программаларга олоҕуран үлэ ыытылларын кэпсээтилэр. Ол түмүгэр Амма улууһун "Ритм" уонна Чурапчытааҕы республиканскай спортивнай оскуола Дмитрий Петрович Коркин аатынан "Эдэр коркинецтар" оҕо тэрилтэтин үлэтэ биһирэннэ. Биһиги кыттааччыбыт Варвара Петровна бэйэтин талаанын, оҕолору кытта үлэлиир дьоҕурун, дьону тардар күүһүн барытын толору туһанан конкурска биир чаҕылхай кыттааччы быһыытынан олус таһаарыылаахтык кытынна. Кинилиэхэ сүрүн күүс быһыытынан "Эдэр коркинец" аатынан оҕолоро салайааччыларын кытта биирэ түмсэн үөрэ-көтө үлэлиир үөрүйэхтэрин конкурс кыттыылааахтара бары бэлиэтии көрдүлэр.

Конкурска кыттыбыт "Эдэр коркинец" оҕо тэрилтэтигэр (президент Виталий Эверстов), оҕо туһа диэн күнүстэри-түүннэри эрчимнээхтик, айымньылаахтык үлэлиир Д.П.Коркин аатынан интернат-оскуола коллективыгар (директор Н.Н.Гуляев, директоры иитэр үлэҕэ солбуйааччы Т.Н.Решетникова) дириҥ махталбытын тиэрдэбит!

Варвара Петровна, Эйиэхэ, эдэр салайааччы, саҕалаабыт үлэҥ үтүө түмүктэри салҕааан киэҥ ис хоһоонноноох кэнэҕэ тура рыгар баҕарабыт!

Светлана СИВЦЕВА.

Социальнай харалта эйгэтэ

ЛИЦЕЙ-КИИН БӨЛӨҔӨ КЭЛЭН БАРДА

Сотору таа5ыта Чурапчы улууһугар "Инбэлиит-тэри профессиональнай уонна медико-социальнай оттугунан реабилитациялыыр республикатаа5ы "Ли-цей-киин" үөрэх государственнай тэрилтэтин күнэ ыытыллыына. Доруобуйаларынан хаачахтаах инбэ-лиит дьоңңо манньык тэрилтэ республикаҕа эрэ бу-олбакка, бүтүн Дальнай Восток үрдүнэн суох-соҕотох. Ол да иһин ыйытааччы, туттарсааччы сыл-тан-сыл элбээн иһэр.

Кэлбит делегация Арчы дьиэтигэр арчы-лааһыны ааста. Кинилэр орто лоруугар салайааччы-лартан саҕалаан үлэһит-тэргэ, иитиллээччилэргэ тиийэ бары кэриэтэ баал-лар. Итэҕэлгэ чугас дьон саха бу сиэрин-туомун олус чугастык ылыммыт-тара, көрсүһүү истиңник саҕаламмытыгар астым-мыттара сирэйдэриттэн-характарыттан тута көстөр.

Күнүс дьаһалта аак-табай саалатыгар лицей-киин улуус дьаһалтатын уонна инбэлииттэр улуу-стаа5ы обществоларын кытта дуогабар түһэрси-итин мунньаҕа буолла. Бастатан, улууска инбэ-лиит дьону кытта үлэ ха-амыытын баһылыгы со-циальнай боппуруостарга солбуйааччы С.А.Саргы-даев билиһиннэрдэ. Улу-уска күн бүгүн 1205 инбэ-лиит баар, онтон 184-дэ – оҕо. Кэлин улууспутугар инбэлиит дьоңңо, оҕолор-го болҕомто күүһүрдэ. Кинилэр иннилэригин идэ-ни ылалларыгар сыаллаан үлэлиир лицей-киин салалтата бэйэтинэн улу-уска тахсыыта инники-тин бииргэ үлэлэһиигэ улахан хардыылары оңорорутар саарбах-тааһын суоҕун Степан Анатольевич тоһоҕолоон бэлиэтээтэ.

Лицей-киин директо-ра Иван Иван Колодезни-ков ылдьыгымсах Чу-рапчыга махтанан турар,

тэ-риитэтин үлэтин-хам-наһын сиһилии билиһин-нэрдэ. Лицей-киин эдэр инбэлииттэргэ комплекс-най реабилитацияны ыы-тар, ол эбэтэр инбэлиит оҕо чопчу диагноһунан медицинскэй көмөнү, бэйэтигэр сөптөөх үөрэх программатын ылар, идэ-тинэн практическай үөрэҕи ааһар. Социальнай реабилитацияҕа директо-ры солбуйааччынан биир дойдулаахпыт Евдокия Романовна Абрамова үлэлиир эбит. Лицей ииc-тэнэр оборудование ди-зайнерын, атах таңаһын маастарын, биэкэр, бух-галтер, болуотунньук, па-рикмахер, эргиэн үлэһитин, үүнээйи үүннэрээччи, ЭВМ опе-ратора курдук идэлэргэ үөрэтэр. Күн бүгүн рес-публика 20 улууһуттан уонна куораттарыттан оҕолор кэлэн үөрэнэ сыл-дьаллар. Быйыл Чурап-чы улууһуттан икки оҕо парикмахер уонна бух-галтер идэтигэр үөрэнэ сылдьалларын туһунан иһитиннэрдэ. Уопсай дьиэ миэстэтинэн куорат оҕолоруттан уратылар бука бары хааччыллал-лар эбит. Сэргэлээх пос-сетын 10-нус километры-гар турар бу дьоҕус тэ-рилтэ автономнай ко-тельнайдаах, оҕолору үөрэтэргэ, олордорго то-лору усулуобуйалаах. Оҕолору кытта күннэтэ 10 маастар, 2 преподаватель, 10 куратор, оку таһынан

Лицей директора И.И. Колодезников.

араас эйгэтэр элбэх ахса-аннаах үлэһиттэр дьа-рыктаналлар диэн дирек-тор кэпсиир. Иван Ивано-вич лицейгэ Биир кэлим экзамен практикаламмы-тын, үөрэххэ ылыы атте-стат түмүгүнэн барарын иһитиннэрдэ. Тутар ко-миссия атырдьах ыйын 1 күнүттэн 25 күнүгэр үлэлиир. Бу үөрэх кыһатын интэриэһиргээ-биттэр улуус социальнай харалтаҕа управление-тын реабилитолога Лия Анатольевна Гоголеваны кытта үлэлэһаллэригэр

ыныырда.

Бу кэннэ үс оруут биир-гэ үлэлэһиигэ бары эй-гэни, хайысханы хабар элбэх пууштаах дуогабар-га илии баттаатылар.

Эбиэттэн киэһэ "Ай-ылгы" Культура киини-гэр оҕолору, төрөппүттэ-ри кытта аһаҕас кэпсэтии тэрилиннэ. Лицей-киин профориентацияҕа үлэһитэ Надежда Коно-новна Горохова бу үөрэх кыһатыгар оҕолору кытта үлэни сарсыардаттан до-рообороһууттан саҕалы-ылларын этэ. Сыллата биирдии миэстэҕэ түөртүү оҕо конкурсу ааһар. Сорохтор үөрэххэ киирэн баран араас бири-чииналарынан кэлбэт түгэннэрэ эмиэ таҕсар бу-олан, саппааска тутуу эмиэ тэриллэр. Төрөппүттэриттэн, дьиэ-лэриттэн тэйэри улахан-нык билэ илик оҕолор буо-лаллар, ылдьаачы, кут-таначчы, сүрэхтэлдьээч-чи да суох буолбатаҕын этэ. Онон үөрэххэ тут-тарсааччылар барыга бэ-лэм, идэни чахчы баһылыырга сыаллаах-соруктаах буолаллары-

гар баҕарда.

Көрсүһүүгэ лицей вы-пускнига, билигин үөрэм-мит кыһатыгар бухгалте-рынан үлэлиир Аркадий Аркадьевич Назаров кыттыыны ылла. "Мин массыына саахалыгар атахпын дэгиэмэммин ин-

Нюргуяна Прокопьева уруһуйа.

бэлиит буолбутум. Был-рыын бухгалтер идэтин бу бэртээхэй кыһаҕа үөрэнэн ыллым. Хаач-чылыыта олус үчүгэй. Киэң инвентарыдаах тре-нажернай, эмтиир-про-филактикалыыр саала-лардааҕа киһи доруобуй-атын бөҕөргөтүнэригэр толору кыаҕы биэрэр. Ин-тэр үлэ күүскэ барар, тэ-рээһиннэр тиһигин быс-пакка ыытыллаллар. Бэйэҥ курдук кыһалҕалаах оҕолор мус-тубут сирдэрэ буолан уонна болҕомто да улаха-ныттан мин соҕотох буол-батах эбиппин диэн са-нааҕа кэлэҕин. Үөрэнэргэ олус интэриэһинэй. Пре-подавателлэр хас биир-дии оҕоҕо кыһамньылаах-тар, истиң сыһыаннаах-тар. Олорор усулуобуйа аһары үчүгэй. Новоси-бирскайтан кытта кэлэ сылдьан соҕэн барбытта-

ра. Бу лицей-киинтэ үөрэнии биир үчүгэйэ ди-эн үлэ булуута күүскэ үлэлэһэллэр, ол эбэтэр үөрэммит оҕо кинилэти-гэр эппиэтинэс улахан. Лицей миэхэ элбэҕи биэр-дэ. Билигин юрист идэти-гэр кэтэхтэн үөрэнэбин. Онон манна кэлэн үөрэ-нэргэ талаһың", – диэн кэпсээтэ.

Кэпсэтии кэнниттэр бы-ыстапка саалатыгар ли-цей-киин үөрэнээччилэ-рин үлэлэрэ тардыллынна. Оңоһуктар уустуктары-нан, сиэдэрэйдэринэн киһини чахчы да сөхтөрөллөр. Бухгалтер идэтигэр үөрэнэ сылдьар Нюргуяна Прокопьева киһи хараҕа халтарыйар дьикти көрө уруһуйдар-даах, оҕуруоттан оңоһук-тардаах. "Мангнайты ньургуһун" диэн кинигэ ааттара эбит. Бу үлэлэри-нэн "Я – автор" диэн Бүтүн Россиятаа5ы кон-курс кыайыылааҕынан буолбут. Анар илиилээх эдэркээн оҕоҕо киһи сөҕө, кэрэхсии көрөр оңоһук-тара. Лицей куратора Ка-питолина Михайловна Алексеева "Хабылык-ха-амыска" диэн куруһуогу үлэлэтэр эбит. Киин үөрэ-нээччилэрин балык тири-ититтэн, ынах харыыт-тан оңорбут оңоһуктара чахчы да кэрэлэр, уус-туктар.

Куратор К.М. Алексеева.

Бу кэннэ лицей-киин уонна бэйэбит улууспут инбэлиит оҕолорун күүстэринэн истиң кон-церт тэрилиннэ. Оҕолор ырыалара, үңкүүлэрэ киһи ханнык да түгэнтэ кэрэҕэ, сырдыкка тар-дыһар айылгылааҕын көрдөрдө.

Оксана ТРОФИМОВА.

ЭРЭЛИ, ОЛОХХО ДЬУЛУУРУ КҮӨДЬҮТЭР АНАЛЛААХТАР

Олохпут аныгы үйэ тэтимнэн дьулурҕатык, далааһыннаахтык баран иһэрин бары да билэ-истэ олоробут. Биһиги улууспутугар доруобуйа харыстабылын уонна социальнай көмүскэл эйгэлэрэ олоҕу кытта тэңңэ хардыылыыллар, сайдаллар. 10 сыл бу эйгэлэри кытта алтыспыт, эмтэммит буоламмын, бэлиэтии көрөбүн: араас эмтиир, диагностыыр аппаратура баар буолбутун, медиктэр кууруустарга идэлэрин таһымын мэлдьи үрдэтиниэл-лэрин, толобурдаах да буоллар, специалистар манна кэлэн сүбэ-ама биэрэллэрин, медик-тэр идэлэринэн күрэхтэргэ ситиһиилээхтик кытталларын, профилактикаҕа болҕомто күүһүрбүтүн.

Социальнай харалта үлэтин биһиги улууска начальнига П.Д.Елисеева былааннаахтык салайан үлэлиир. Авал реаби-литолог-специалиһынан Лия Анатольевна Гоголева ана-ныаҕыттан, инбэлииттэри кыт-та үлэ сэргээсийдэ. Киһи сүүрэн, кэпсээн инбэлииттэр кыһалҕаларын чигэтэр: про-тезтары, кэлэскэлэри, корсет-тары уо.да. наадалаах малы-са-лы булан быһаччы көмөлөһөр. Киһи дьону кытта үлэҕэ ананан төрөөбүт курдук: эйэ, куолаһа сымнаҕаһын, элэккэйин. Былы-рыын республикатаа5ы соци-альнай үлэһиттэр күрэхтэригэр Чурапчы чиэһин ситиһиилээх-тик көмүскээн миэстэлэспитэ.

Киһи сырыттаҕына сылдьар эбит. Биир үтүө күн сааһыр-быппын билиммэккэ, остеопо-роз буолбуппун билбэккэ, ыара-ханы эмискэ көтөҕөн сиһим то-ноҕоһун эчэтэн, 2-с группалаах инбэлиит буолан хаалбытым. Дьэ, онтон ыла ыарыыны кытта мөккүһэр чэпчиитэ суох олох-пор социальнай үлэһиттэр күүс-көмө буолаллар. Кинилэр-тэн биирдэстэрэ, Алаҕартан төрүттээх Сюзанна Егоровна Захарова бэрт кыһамньылаах-

тык үлэлиир. Көрөр-истэр дьо-нугар уратыы үтүө сыһыаннаах, аһаҕас, үйаҕас дууһалаах үлэһитэ биир идэлээхтэрэ, кыһалҕалаахтар бары астына бэлиэтииллэр, сыналыыллар, убаастыыллар. Саамай улахан кыһалҕабын толорон, аптекала-ры кэрийэн наадалаах эмтэр-бин атыылаһан аҕалан үөрдээч-чи. Сюзанна дуухубунай эйгэни кытта алтыһарбар биһэ да-лаһам буолар. Библиотекаттан кэрэ кэпсээннээх кинигэлэри, сэргэх сонуннаах сурунаалла-ры аҕалар. "Журфикс", "Далбар Хотун", "Женское здоровье" су-рунааллары ваҕыыттан дуоһуйууну ылабын, үөрэбин. Сюзанна Егоровна олоххо дьу-лууру, интэриэһи, эрэли күүһүрдэр, куту-сүрү үөрдэр, дьоңңо үөрүүнү бэлэхтиир, дьон туһугар үлэлиир дьиңнээх социальнай үлэһит.

Киһи Дьокуускайдаа5ы атыы-экономическай коллед-жын бүтэрбитэ. Билигин ХИ-ФУ пединститутугар социаль-най педагог идэтигэр кэтэхтэн

үөрэнэр. Социальнай психоло-гынан сэттис сылын үлэлиир. Кэргэннээх, уол оҕолордоох иһирэх ийэ. Иллэң кэмигэр иис-тэнэр, баайар, ас астыырын, ыл-лыырын сөбүлүүр. Нэһилиэккэ, улууска ыытыллар дьаһаллар-га, субуотунньуктарга актыы-бынайдык кыттар.

Киһи сотору таа5ыта Дьоку-ускай куоракка "Полярная звезда" улахан киин киэң уо-раҕайыгар ыытыллыбыт рес-публикатаа5ы социальнай үлэһиттэр конкурстарыгар кыттан кэллэ. Барыта 24 улуус-тан дьону кытта ыкса үлэлэһэр идэлээхтэр түмсэн хас да түһүмэҕинэн күрэхтэспиттэр. Ол курдук, бэйэни билиһиннэ-рии, айар үлэ быраһыыгын көмүскээһин, араас түгэннэр-тэн таҕсар ыйытыктарга хоруй-лар курдук түһүмэхтэргэ илин-кэлин түспүттэр. Сюзанна Его-ровна "Дьиэҕэ социальнай хааҕ-чыйыы саңа технологияларын олоххо киллэрии" диэн темаҕа үлэтин быраһыыгын көмүскээ-бит. Түмүккэ биһиги кыыспыт

"Социальнай хааччыйыы киэн туттуута" диэн номинацияҕа тиксибит. Эдэр үлэһиккэ бу үчүгэй ситиһии. Конкурс кыай-ыылааҕынан Дьокуускай куо-рат үлэһитэ ааттанан, Бүтүн Россиятаа5ы конкурска кыттар чиэскэ тиксибит.

Сюзанна Егоровнаны бу кы-айыытынан эҕэрдэлиэн туран, киниэхэ үлэтигэр ситиһиилэри баҕарабын. Түгэнинэн туһанан, күннээҕи кыһалҕабын үмүрүтэр, көмөлөһөр балтыбар Варвара Михайловнаҕа, сиэн-нэрбэр махталым улаханын аныыбын. Ону тэңэ улуустаа5ы социальнай харалта бары үлэһиттэригэр, киин балыыһа кылаабынай быраачыгар А.И.Коркиңңа, солбуйааччы-тыгар А.В.Седалищеваҕа, Суһал көмө сулууспатын үлэһиттэригэр, терапевтическай балыыһа быраастарыгар Г.Э.Кузьмиңңа, М.А.Поповаҕа, Е.С.Оконешниковаҕа, А.П.Илла-рионоваҕа, В.Е.Марковаҕа, М.Ю.Давыдоваҕа, бары сиэсте-раларга, техперсоналга, повар-дарга барҕа махталбын тиэрдэ-бин.

Мария Михайловна ФЕДОСЕЕВА,
Россия үөрэҕириитин туйгуна, үлэ ветерана.

Хаартыскаҕа: "Социальнай хааччыйыы киэн туттуута" номинация кыайыылааҕа Сюзанна Захарова.

Спорт сонуннара

АЛЕКСЕЙ РОМАНОВ – ТУРНИР БАСТЫҤ БОКСЕРА

Ситиһиилээхтик кыттыбыт уолаттарбыт

Хамаанда тренерэ И.Я. Высоцкайдыын

Муус устар 7-10 күннэригэр Магадан уобалаһын Ягоднай бөһүөлэгэр Яков Антонович Высоцкай кэриэһигэр боксаҕа икки төгүлүн уобаластааҕы аһаҕас турнир ыытылынна.

Яков Высоцкай Аҕа дойду сэриитин иннинэ флотка сулууспалаабыта. Боксаҕа Балтийскай флот ыарахан ыйааһыннга чемпионунан буолбута. Сэрии кэмигэр разведкаҕа сылдьан бааһыран билиэгинэ түбэспитэ. Концлааҕырга Францияҕа сыппыта. Итиннэ фашистар өр сиэстэн ыытар киирсиһиилэригэр кэлдьи бастыыра. Аан дойду чемпиона Макс Шмелингыын киирсибитэ. Лааҕыртан күрээн Франция бартыһааннарын кэккэтигэр сэриилэспитэ. Франция үрдүк наҕараадатын "Почетнай легион" орденынан наҕараадаламмыта. Россияҕа төннүбүтүгэр билиэҕиттэ сылдьыбытын иһин Халымаҕа лааҕырга ыыппыттара. Лааҕыр кэнниттэн Ягоднай бөһүөлэккэ олоро хаалбыта, кэргэннэнэн олохсуйбута. Боксанан дьарыктаналарын салҕаабыта. Уола Игорь Высоцкайы боксанан дьарыктанарга уһуйбута. Игорь аан дойдутааҕы кылаастаах маастар, ыарахан ыйааһыннга ССРС чемпионунан буолбута. Аан дойду, олимпийскай чемпион Теофило Стивенсону кытта киирсэн икки кэлиинэригэр хаайбыта.

Турнирга барыта 158 спортсмен – Москваттан, Казаньтан, Ярославльтан, Комсомольск-на-Амуре, Хабаровскай куораттартан, Магаданскай уобаластан, Саха Республикатыттан кыттыыны ылдылар. Игорь Высоцкай кэргэнинээн уонна Татарстан боксаҕа федерациятын президенэ, аан дойду чемпиона Айрат Хаматов ыалдьыт быһыытынан сырыттылар. Сахалартан 5 боксер күрэхтэстэ.

50 кг Ариан Ыраахов (Чурапчы) бастаата, 52 кг Андрей Романов (Чурапчы, ЧОО) бастаата, Егор Андреев (Чурапчы, ЧОО) иккис, 56 кг Петр Игнатьев (СОУ, Майа) бастаата, 60 кг Володя Петров (ЧГФКСИ) иккис миэстэни ылылар. Алексей "Турнир бастыҥ боксера", Петр "Турнир саамай үрдүк техникалаах боксера" номинациялар хаһаайыттарынан буоллулар, бириэһинэн наҕараадаланнылар. Хамаанданы тренер Н. К. Сивцев салайан илдьэ сырытта.

Алексей Романовы бэс ыйыгар Магадан сүүмэрдэммит хамаандатынан Челябинскай куоракка сборга ыҥырдылар.

Уолаттарбыт ситиһиилээхтик кытттан кэлиилэригэр уппарчы, өй-санаа өттүнэн көмөлөспүт төрөппүттэригэр уонна суоппар Сергей Муликович Сивцевкэ махталбытын тиэрдэбит.

Алексей СЛЕПЦОВ.

М. Е. ЗАХАРОВ КЭРИЭҺИГЭР ЧЕМПИОНАТ

Муус устар 6-7 күннэригэр Хоптоҕо нэһилиэгэр көҥүл тустууга Саха Республикатын үтүөлээх тренерэ, Российскай Федерация физическэй культураҕа уонна спортка туйгуна Михаил Егорович Захаров кэриэһигэр биирдиилээн бастыыр иһин республика аһаҕас чемпионата ыытылынна.

Барыта 7 улуустан 249 эдэр бөҕө 17 ыйааһыннга киирсистилэр. Кылаабынай судьуйанан Саха Республикатын үтүөлээх тренерэ Р. В. Неустроев, кылаабынай секретарынан Д. Ф. Иванов үлэлээтилэр. Күрэхтэһиини уоруулээхтик аһыыга М. Е. Захаров оҕолоро, нэһилиэк баһылыга С. В. Петров, оскуола директора Д. И. Попов, уорэнээччилэрин ааттыттан И. М. Сысолятин, аймахтарыттан В. В. Смирников, кылаабынай судьуйа Р. В. Неустроев эҕэрдэ тыл этистэр. Бэрт сытыытык барбыт халсыһыылар түмүктэригэр чемпионнар быһаарылыннылар. 2002-2003 сс. төрүөхтэргэ 23 кг Валентин Бурнашев (Амма), 25 кг Олег Фомин (Дириҥ), 27 кг Никита Атласов (Төҥүлү), 29 кг Стас Сапнобоев (Түмул). 2000-2001 с. төрүөхтэргэ 26 кг Артур Константинов (Амма), 28 кг Миша Бродников (Дьокуускай), 30 кг Ганя Макаров (Чурапчы), 35 кг Женя Татаринов (Дьокуускай), 38 кг Албан Аввакумов (Таатта), 42 кг уонна Мубик Рамазанов (Томпо) 1997-1998 с. төрүөхтэргэ 32 кг Вадим Неустроев (Амма), 35 кг Ньургун Тистяхов (ЧРОСИО), 38 кг Влад Кривошапкин (ЧРОСИО), 42 кг Артур Кривошапкин (ЧРОСИО), 46 кг Алеша Захаров (ЧРОСИО), 50 кг Софрон Софронов (Балыктаах), 69 кг уонна Арсен Федоров (Дириҥ) кыайыылаахтарынан буоллулар.

Чемпионнарга уонна призердарга мэтээл, сыаналаах бириистэр туттарылынныңлар. Анал номинациялар ананан тустаахтар наҕараадаланнылар. М. Е. Захаров оҕолоро олохтообут анал бириистэрин – велосипед хаһаайынынан Алеша Захаров буолла.

Республикатааҕы турнирга спонсордаабыт ОДЬКХ ГУП Чурапчытааҕы филиаллара (сал. Е. И. Савин), петуправление (сал. П. И. Старостин), Сбербанк (сал. А. И. Сивцева), УКС (сал. С. В. Козлов) тэрилтэлэригэр, нарсуд (сал. И. И. Винокуров), ЧГФКСИ (ректор И. И. Готовцев), агрооскуола (сал. Д. И. Попов) коллективтарыгар, Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтатыгар (баһылык И. И. Оконешников), спорт управлениетыгар (нач. М. С. Игнатьев), социальнай харалта специалиһыгар А. С. Сокольниковаҕа, чааһынай предпринимателлэргэ, М. Е. Захаров аймахтарыгар, бииргэ үөрэммит, алтыспыт табаарыстарыгар, спортсменнары түһэрэн, аһатан, маанылаан ыыппыт түөлбэ олохтоохторугар, олохтоох дьаһалтаҕа чемпионат тэрийээччилэрэ, спортсменнар, махталларын тиэрдэллэр.

"СО" корр.

ДУОБАТ ФЕСТИВАЛА СӨРГҮТҮЛҮННЭ

Фестиваль уратыта диэн бастакы турга маастары кытары дааҕыны эбэтэр оҕону кытары дааҕыны оонньуоххун сөп. Бу сырыыта начальнай кылаастарга тустаа тэрийэргэ сүбэлэһэн 61 оонньооччу кытынна. Итиннэ 20 кыыска Н. Максимова, А. Кычкина, Д. Нахова бастаатылар. Уолаттарга А. Пермяков, Дь. Оросин, А. Макаров иннин таһыстылар.

Эдэрдэргэ күүстээхтэр күөн көрүстүлэр. Маастар В. Варламов бастаата, кинитэн очко аҕаарынан хаалбыт маастар С. Данилов иккис, маастарга кандидат В. Аммосов үһүс буоллулар.

Дьахталларга 4 кыттааччы кэлбитэ бары бириискэ тигистилэр. Е. Спиридонова, П. Дорофеева, Т. Васильева кыайдылар.

Ветераннарга маастар И. Пинигини туллартатар киһи суох буолла, өрүүтүн үһүс сылдьыбыт П. Калачев иккис, үчүгэй бэлэмнээх П. Варламов үһүс миэстэни ылылар.

Сыл түмүгүнэн ырытан көрдөххө маассабай разрядтаахтар күүстээхтэргэ үтүрүттэрэн күрэхтэһиигэ кыттыбат эбиттэр. Итини учуоттуохпут.

Бу улахан күрэҕи улуустааҕы дуобат федерациятын салайааччыта Е. И. Савин спонсордаан тэрийдэ. Фестиваль түмүгүнэн 17 кыайыылаах грамота, мэтээл, бириис туттаннар, үөрэн-көтөн тарҕастылар.

П. КАЛАЧЕВ,
федерация председателин солбуйааччы.

Пенсионер, болбой!

СОЦИАЛЬНАЙ ПЕНСИЯЛАР КЭЭМЭЙДЭРЭ УЛААТТА

Социальнай пенсиялар 2001 сыл ахсынньы 15 күнүгээҕи "О государственном пенсионном обеспечении в Российской Федерации" 166 №-дээх Федеральнай сокуон олоҕуран аналаллар уонна төлөнөллөр. Биһиги улууска социальнай пенсияны ылар 824 киһи баар. Социальнай пенсия үлэнэн пенсиятган атына диэн федеральнай бюджеттэн үбүлэнэр. Кини кээмэйэ фиксированнай буолар, ол эбэтэр көрүлүүтэ биир суумаҕа тэҥнэһэр.

Биһиги улууска социальнай пенсияны ылааччылартынан буолаллар: инбэлиит оҕолор, ыстааһа суох инбэлииттэр, иитэр киһилэрин сүтэрбит оҕолор (эскэтүн өлбүт киһи ыстааһа суох эбэтэр кыра буолларына ананар), үлэнэн пенсияларын таһынан иккис пенсияны ылааччылар (Аҕа дойду сэриитин кыттыылаахтара уонна инбэлииттэрэ, оҕолоро армияҕа баран өлбүт төрөппүттэр).

Үөһээ ааттаммыт сокуонка быйыл кулун тутар ыйга киирбит уларыйыыга олоҕуран, социальнай пенсиялар сылын аайы муус устар 1 күнүттэн индексацияланар буолуохтара. Индексация коэффициенэ инфляция тэтимиттэн тутулуктанар.

2011 сыл муус устар ый 1 күнүттэн социальнай пенсия 10,27 % үрдээтэ. Биир иитэр киһилэрин сүтэрбит оҕолор, иккис группалаах инбэлииттэр пенсияларын кээмэйэ 4449, 96 солк. тэҥнэстэ (414.45 солк. улаатта), тогүрүк тулаайах оҕолор, оҕо эрдэхтэриттэн бастакы уонна иккис группалаах инбэлииттэр, бастакы группалаах инбэлииттэр пенсиялара 8899,91 солк. тэҥнэстэ (828,89 солк. улаатта), үһүс группалаах инбэлииттэр пенсияларын кээмэйэ 3782,47 солк. тэҥнэстэ (352,28 солк. улаатта). Байыаннай сулууспаттан инбэлиит буолбуттар пенсияларын кээмэйэ: бастакы группа-13349, 88 солк. (1243,34 солк. улаатта), иккис группа-11124,90 солк. (1036,12 солк. улаатта), үһүс группа-7787, 43 солк. (725, 28 солк. улаатта). Армияҕа сулууспалыы сылдьан ыалдьыбыт инбэлииттэр пенсияларын кээмэйэ: бастакы группа-11124,90 солк. (1036,12 солк. улаатта), иккис группа-8899,91 солк. 828,89 солк. улаатта), үһүс группа-6674, 93 солк. (621,67 солк. улаатта.

РФ Пенсионнай фондатын Чурапчы улууһунааҕы управлениета.

Иһирэх тылынан

УЧУУТАЛ БУОЛАР АНАЛЫНАН

Учуутал. Бу улахан эппиэтинэстээх идэ. Учуутал иитэн, үөрэтэн, таҕаһан таһаарбыт оҕолоро хайдах дьон буолаллара киниттэн улахан тутулуктаах. Айылҕаттан аналлаах, оҕону таптыыр, талааннаах учуутал - бу оҕо дьоло.

Мин кэпсиир киһим – учууталым, ССРС, РСФСР үөрэҕириитин туйгуна, Учууталлар учууталлара, "Гражданскай килбиэн" бэлиэ хаһаайына, Чурапчы нэһилиэгин, Чурапчы улууһун Бочуоттаах олохтооҕо Анна Егоровна Гордеева. Биһигини улахан кылаастарга математикаҕа үөрэппитэ. Сүрдээх ирдэбиллээх буолан кини уруогар ким да мэникстээбэт этэ. Эппитин, соруйбутун, сорудахтаабыты хайаан да толорорбут. Кэпсирдиин, туттардыын-хаптардыынураты буолара. Кини үөрэтиититтэн ахсааны үчүгэйдик өйдөөбүтүм, интэриэһиргээбитим.

Учууталым бу күннэргэ 75 сааһын туолла. Үөрэх эйгэтигэр эгэлдэ суох 50 сыл үлэлээтэ. Аны улуур утум Макаровтар учуутал династияларын олохтоото. Төрөөбүт-үөскээбит дойдутугар Улахан Күөлгэ дьоно-сэргэтэ убүлүөйүн дьоһуннук бэлиэтээбиттэрэ. Дьоро күҥҥэ ыраахтан-чугастан үгүс киһи тоҕуоруспута. Улуустааҕы үөрэх управлениетыттан, Кытаанах, Сылаҥ, Улахан Күөл оскуолаларыттан, улуустааҕы гимназия, ЧРОСИО, С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатыттан кэлэн истиҥ-иһирэх эҕэрдэлэрин, махталларын тиэртилэр. Сарсыарда оттүгэр Макаровтар династиялара уруок ыыттылар. Манна олохтоох оскуола учууталлара, кэлбит ыалдьыттар сыалдьан элбэххэ үөрэннилэр. Анна Егоровна төрөппүттэрэ Феодосия Иннокентьевна, Егор Григорьевич тоҕус оҕону төрөтөн, улаатыннаран үлэһит оҥортообуттара. Онтон алтата үрдүк үөрэхтээх учууталлар, үһэ орто анал үөрэхтээх туруу үлэһит дьон. Династия тутаах киһитэ Макарова Анна Егоровна алын кылаас учуутала. Дириҥ деддомутар иитээччинин үлэлээбитэ, элбэх тулаайах оҕо махталын ылбыта. Иккис оҕолоро Макаров Ньургустан Егорович идэтинэн нуучча тылын уонна литературатын учуутала. Муома улууһугар учууталлаабыта, кэлин Чурапчы, Таатта улуустарыгар директорынан, үөрэх чааһын сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитэ. Сылаҥ нэһилиэгэр директорынан олорон төрөөбүт бөһүөлэгэр начальнай кылаастаах оскуола астарбыта. Кэлин Чурапчы улууһун "Саҥа олох", Муома улууһун "Индигир уоттара" хаһыаттарга редактордаабыта. ССРС Журналистарын союзун чилиэнэ. Макарова Марина Егоровна биолог-химик идэлээх. Университеты бүтэрээтиттэн үөрэммит факультетыгар биолого-органическай химия лабораториятын сэбиэдиссэйэ, РФ үрдүк үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ. Макаров Иннокентий Егорович үлэтин Абый улууһуттан саҕалаабыта. Онно үөрэх управлениетын начальнигынан, спортивнай оскуола директорынан үлэлээбитэ. СР үөрэҕириитин туйгуна, Саха-Азия оҕолорун Аан дойдутааҕы фондатын стипендиата, РФ физкультураҕа уонна спорка туйгуна, "Урожай" общество бочуоттаах үлэһитэ. Пономарева (Макарова) Татьяна Егоровна - математика учуутала. Кытаанах орто оскуолатыгар 20 сыл устата директоры үөрэх чааһыгар солбуйааччынан үлэлээбитэ. РФ үөрэҕириитин туйгуна, Учууталлар учууталлара, СР үөрэҕириитин үтүөлээх үлэһитэ, "Гражданскай килбиэн" бэлиэ хаһаайына, учууталлар 10-с, 12-с сьезтэрин делегата, СР Президенин грамотын икки төгүллээх хаһаайына. Аны кинилэр оҕолоро эмиэ дьоһун учуутал дьон. Педагогическай ыстаастара холбоон 396 сыл буолла.

Үөрэх үлэһиттэрин идэлээх союзтарын комитетын председателэ Е.И.Давыдов династия ыал биирдии чилиэнигэр анал бэлэҕи туттарда. "СР үөрэҕириитин туйгуна" бэлиэнэн Горнай улууһуттан кэлбит Н.И.Сапииков наҕараадалаата. Макаровтар династиялара Улахан Күөл ситэтэ суох орто оскуолатыгар бэлэх туттардылар, убайдара Нь.Е.Макаров аатынан анал стипендияны эдэр учуутал Э.В.Макароваҕа анаатылар.

Дьэ, ити курдук, Макаровтар Учуутал династиялара күн бүгүн өбүгэлэрин дьоһуннук ааттаталлар.

Е. ЕГОРОВА.

ГУ РИО «Саҥа олох» оказывает следующие полиграфические услуги:

–Распечатка и верстка;
–Распечатка фото;
–Реставрация фото;
–Обрисовка/разработка макета пригласительных;
–Обложка песенника для торжества;
–Альбом для пожеланий до 50 стр.;
–Обрисовка/разработка макета визитки;
–Дизайны календарей.

«Олоҥхо ойуулара. Өҥнөрүүнэ кыраасҥалаа» сахалыы, олоҥхо ойууларыгар олоҕуран оҥоһуллубут оҕолорго аналлаах бэртээхэй раскраска кинигэтин «Саҥа олох» РИХ ГУ дьиэтиттэн халан ылыаххытын сөп. Сахалыы ойуулары сэргээн, оҕолоргутун олоҥхо дьикти уобарастарыгар сайынныаргар, үөрэтиҥ, сахалыы сайдам санааҕа салайыҥ!

ООО "Солнечная сторона"
г. Якутск, ул. Кулаковского, 42, каб. 319
посетите нашу страницу в интернете http://solar.ykt.ru

Наши специалисты готовы ответить на ВСЕ ВАШИ ВОПРОСЫ
49-68-08 71-18-26

СОЛНЕЧНАЯ ТЕПЛОСТАНЦИЯ У ВАС ДОМА!

АВТОНОМНАЯ СОЛНЕЧНАЯ УСТАНОВКА для ГОРЯЧЕГО ВОДОСНАБЖЕНИЯ и ОТОПЛЕНИЯ

Солнечная энергия является серьезной альтернативой традиционной энергетике. Наша компания в течение пяти лет проводит испытания использования солнечных коллекторов в г. Якутске.

Хватает ли солнца в Якутии для отопления дома и горячей воды?

Интенсивность солнечного излучения на территории Якутии с середины февраля по сентябрь достаточно велика для того, чтобы рационально использовать солнечные установки. В среднем перекрытие суток солнечным сиянием по разным районам нашей республики составляет от 15 до 25 %, а в летние месяцы доходит и до 50 %. Для полного удовлетворения потребностей в отоплении и горячей воде на одного человека необходимо от 1 до 1,5 кв. м площади солнечного коллектора. Более точный расчет для Вас выполнят наши специалисты.

ЛИДЕРЫ ПРОДАЖ

Коллектор летний работает до -10°С 18 000.00
нагревает 120 литров воды и сохраняет температуру в течение трех дней

ищем представителей в улусах!

ОТЛИЧНОЕ РЕШЕНИЕ ДЛЯ:
Частного сектора
Дач
Теплиц

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

*Күн күбэй ийэбитигэр, эбээбитигэр **Мария Прокопьевнаҕа ПОПОВАҔА** үтүө-мааны кэргэниэн үс сүүстэн тахсар сааһын сайаас тылынан эҕэрдэ эһиэхтиик ыйыыбыт!*

Эн түөртэ оҕоҥ күн сирин көрдөрөн, ыал оҥортоон, уон биттэлэрэс сиэннэриҥ, икки хос сиэннэриҥ улааттыыларан кэмэлдьиннэн кэлэн тутта махтанабыт.

Чэгиэн-чөбдүк буол, бастыҥ саҥааҥ барҕара, сарсыныаҥ саҥааҥ салаала, кэрэ саҥааҥ кэскилэнэ, үрэ саҥааҥ туола туруоҕуҥ!

Эҕэрдэни кытта оҕолоруҥ, сиэннэриҥ, хос сиэннэриҥ.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Благоустроенай дьиэни куортамҥа көрдүүбүт.
Тел.: 8-914-110-39-69.

***

Ийэ (дьиэ кэргэн) капиталынан дьиэлээх уһаайбаны көрдүүбүн.
Тел.: 8-914-264-32-52.

***

Видео кассетаттан ДВД дискэҕэ көһөрөбүт. Аудио кассетаттан СД -R дискэҕэ бырааҕабыт. **Тел.: 8-984-100-91-34.**

***

Продаю микроавтобус **УАЗ** кат. "В" 2008 г.в. за 210 т.р.
Тел.: 41-794.

***

Поисеева Евгения Иннокентьевна аатыгар бэриллибит паспорт сүтүүтүнэн дьиэгэ суоҕунан ааҕыллар.

***

«Далбар» такси күн ахсын Чурапчы-Алларааҕа Бэстээх-Дьокуускай маршрутунан дьону таһар. Табаар таһыытыгар эмиэ үлэлиибит. Хаамык баҕар хайысхаҕа коллективнай сакаас ылабыт.
Тел.: 42-048, 8914-102-29-44.

ИП Катакинов К. М.
Оказываю следующие услуги:
1. Составление и сдача налоговых деклараций (енвд, усн, есхн, 3 ндфл, 2 ндфл и т. д.) через интернет;
2. Составление и сдача отчетов пенсионного фонда (рсв-1, сзв-6, рсв-2 и т. д.) через интернет;
3. Отправка 1 отчета (файла) через интернет-150 руб;
4. Составление бизнес-плана;
5. Составление устава ООО;
6. Ведение и восстановление бухгалтерского, налогового учета юридических лиц.

Адрес: с. Чурапча, ул. Ленина, д. 32 (здание Росгосстрах).
Тел.: 8-914-223-42-37, 43-251 (дом). 41-622 (раб).

ПОПОВА Анастасия Ивановна
ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан ийэтигэр Акулина Николаевнаҕа, бииргэ төрөөбүттэригэр, балтыларыгар чугас ыаллардыыгар Фекла Ивановнаҕа, Нина Ивановнаҕа дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Дьячковскайдар, Федулова, Илларионова.

ӨЙДҮҮБҮТ, САНЫЫБЫТ, УМНУБАППЫТ...

Бу дьыл муус устар 19 күнүгэр Чурапчы улууһугар баһаарынай сулууспа начальнигынан өр сылларга таһаарыылаахтык үлэлээбит, баһаарынай сулууспа туйгуна, подполковник, олоҕун тиһэх икки сылыгар төрөөбүт Сунтаарын Аллыга нэһилиэгин баһылыгынан талыллан биир дойдулаахтарын туруорсууларын олоххо биллэрик киллэрэр, олохторун уйгутун тупсарар туһугар былааннаахтык, нэһилиэгин дьонун-сэргэтин убаастабылын ылар гына үлэлии-хамсыы сылдьыбыт истиҥ доҕорбут, ыкса ыаллыы олорбут чугас киһибит, киэҥ аймах тумус туттар киһилэрэ, икки кыыс оҕо амарах аҕата Андриан Николаевич ИВАНОВ күн сириттэн соһумардык барбыта биир сылын туолла.

Бу орто дойдуга ким да букатыннаахтык кэлбэтин бары билэбит, ол эрээри чугас киһиҥ, доҕоруҥ эмискэ суох буолбут сураҕын истэр соһуччу да, олус хараастыылаах да буолар эбит. Андриааны аны көрбөппүт, кэлин кытта аны хаһан да үөрэ-көтө кэпсэппэппит диэн санааны кытта сөбүлэспэтэрбит да, хайыаҥый, Дьылҕа хаан оҥоһуута оннук буоллаҕа...

Биһиги дьиэ кэргэн Иванов Андриан Николаевичтыын 80-нус сыллар бүтүүлэригэр ыкса билсэн чугас доҕордуу буолбуппут. Киһи биһиэхэ, табаарыстарыгар, олус истиҥ сыһыаннаах этэ. Эр дьон бүлт араас көрүҥнэр элбэхтэ бииргэ сылдьан сиэ собүтэр бултуйан, ардыгар мэлийэн, ол да буоллар сүрэбит көтөҕүллэн, үөрэн-көтөн кэлэрбит. Саас ньургуһун тыллыыта дьиэ кэргэниэн оҕолорбутун илдьэ тыаҕа тахсарбыт, папцыктаан, күрэхтэһэн, сүүрэн-көтөн оҕолуун-уруулуун дуоһуйан аҕай кэлэрбит. Бу тэрээһиннэргэ барыларыгар Андриан көҕүлээччи, тэрийээччи буолара. Күөрэгэй Алааһыгар ыытыллар тэрээһиннэргэ, быраабылынньыктарга эмиэ туора турбат этэ. Ол курдук, музыканан хаачыыйбыт өттүн киһи быһаарара, итальянскай эстраданы сөбүлүүрүн иһин киниэни "Челентанобыт" диэн ааттыырбыт. Биирдэ Саҥа дьылга ис сүрэҕиттэн ылынан туран оҕолорбут утренниктарыгар Тымныы оҕонньор буолан турардаах. Үчүгэйгэ, кэрэҕэ наһаа тардыһыылаах этэ. Киһи тупсута, оҥорбута барыта оруннаах буолара. Күөрэгэй Алааһыгар биир бастакынан үчүгэйкээн дьиэни туттан маллааһыннаабыта.

Андриан Николаевич олус ыраас, ис иһиттэн чөбөр-чэнчис этэ. Киһи хаһан баҕарар бултка да буоллун, сынньалаҥҥа да буоллун киһи харааҕар бырааҕаллар гына ыраастык, олох хаамыытыгар муодунайдык таҥнара. Байыаннай формата киниэхэ наһаа барсара, ордук парадынай форматын кэтэҕинэ киһи эрэ сэнээрэ көрөрө, байыаннай киһи буоларга анаан төрөөбүт курдуга.

Чурапчыттан көһөн барарыгар коллегаларын, табаарыстарыныгар "Симиир" остолобуойга атаарыы киэһэтин оҥорбута. Кэлбит киһи барыта Андриан Николаевичка махтал тылларын этиитэ, иннигин да таһаарыылаах үлэни баҕарбыта. Оччолорго улуус баһылыгын бастакы солбуйааччы Н.Н.Попов кини үлэтин үрдүктүк сыаналаан улуус үрдүк наҕараадатын – улуус Бочуоттаах грамотатын туттарбыта барыбытын үөрдүбүтэ.

Сунтаарга Аллыга нэһилиэгин баһылыгынан талыллан үлэлээбит сылтан эрэ ордук кэмигэр үгүс үлэни ыытта. Ол курдук, дьаһалта саҥа хонтуората, кулуупп тутуллан үлэҕэ киирбиттэрэ, таас вариантынан оскуола-сад тутуллуута саҕаламмыта. Нэһилиэккэ үүтү тутар пуун аһыллыбыта, саҥа водовоз массыына ылыллыбыта. Ону таһынан суол оҥоһуута, уот ситимин саҥардыы курдук кэскиллээх үлэ саҕаламмыта. Төрөөбүт нэһилиэгин ветераннарын үйэтитиигэ кырата суох үлэни ыыппыта. Дьонун-сэргэтин итэҕэлин олоххо киллэрэргэ өссө да үлэлиэҕэ, оҥоруоҕа хаалбыта...

Андриан Николаевич иккис дойду оҥостубут Чурапчытын, табаарыстарын олус үчүгэйдик саныыра, ахтара. Сунтаарга үлэ тэрээһиннэригэр элбэхтэ "Биһиэхэ, Чурапчыга" диэн тылы туттарын, чурапчылары холобурдуурун тиһэх суолугар атаарыыга кэлбит дьон ахтыбыттара.

2009-2010 сс. көрсөр Саҥа дьыл оробуллэригэр Дьокуускайга кэлэ сылдьан Чурапчытын ахтан кэлэн барбыта. Дойдутугар тиийэн үчүгэйдик үлэлии сылдьарыттан бары да үөрэрбит. Бүтэһик кэлиитигэр: "Аны сайын Сунтаар ыһыаҕар хайаан да тиийээриҥ, табаарыстарбын кытта билиһиннэриэм, мин хайдах үлэлии сылдьарбын көрөн кэлээриҥ", – диэбитэ, хаһна баарый, олох киһи түһээн баттаппатах өттүнэн тиэрэ эргийдэ Саныырга олус да ыарахан!

Күндүтүк саныыр доҕорбут, ыкса ыалбыт Андриан Николаевич сырдык-ыраас сэбэрэтэ, аламаҕай майгыта биһиги сүрэхпитигэр, дууһабытыгар өрүү тыынаах буолуоҕа. Киһи үтүө, үчүгэй өрүттэрэ оҕолоругар, ыччаттарыгар бэриллэригэр саарбаҕалаабаппыт.

Виктор Седалищев,
Александр Макаров
дьиэ кэргэттэрэ.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор-директоры солбуйааччы, культура, быраап, доруобуйа харыстабылын отдела – О.В. ТРОФИМОВА.
Эппиэттиир секретарь, литературнай сотрудник, сурук отдела – Н.Н. ПУХОВА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела–А.М. СЛЕПЦОВ.
Үөрэхтээһин, оҕо аймах, ыччат отдела – А.Г. КУЗЬМИНА.
Корректор–В.Н.ПЕТРОВА.
Верстальщик – Л.К. ПОПОВА.
Бэчээттээччилэр – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ, С.А. ПАВЛОВ.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР регинальнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaolah@mail.ru

Бэчээккэ сакааз: №54 (10303) Тираж 2400. Хаһыат сыаната: 10 солк.

Саҥа олох

Автор суруктар этиилэр санаа редакция позициятыгар маарын сөп түбэһэр буолбатах. Суруйааччылар чахчылар кырдьыктаахтарыгар эппиэтинэһин автор тус бэйэтэ сүгэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 18.04.2011 с. офсетка бэчээттэннэ. Аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекса: 54907. Хаһыат нэдиэлэҕэ устэ: оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.